

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valmiste- ja autoverotustehtävien siirtämistä Verohallinnolle koskevaksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valmiste- ja autoverotustehtävien siirtämistä Verohallinnolle koskevaksi lainsäädännöksi (HE 159/2016 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Pia Kivimies, valtiovarainministeriö
- valvontajohtaja Mikko Grönberg, Tulli
- pääjuristi Arto Lillman, Tulli
- projektipäällikkö Marko Koski, Verohallinto
- puheenjohtaja Jari Nieminen, Tullivirkamiesliitto ry

Verojaosto on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Verovirkailijain Liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valmisteverotusta ja autoverotusta koskevaa lainsäädäntöä sekä Tullin hallinnosta annettua lakia siten, että Tullin tehtäviksi säädetty valmisteverotus ja autoverotus siirrettäisiin Verohallinnon tehtäviksi. Tullille jäisi kuitenkin valmiste- ja autoverotusta koskeva valvontatehtävä ja rikostutkinta. Lisäksi Tulli vastaisi edelleen Euroopan unionin ulkopuolelta maahantuotavien valmisteveronalaisten tuotteiden verotuksesta tietyissä tilanteissa. Liikenteen turvallisuusviraston toimivalta autoverotuksessa ja ajoneuvoverotuksessa säilyisi nykyisellään, samoin kuin Tullin toimivalta ajoneuvoverotuksessa tietyissä tilanteissa.

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2016 vp

Myös biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annettua lakia sekä yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemaksusta annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi siten, että toimivaltainen viranomainen olisi Tullin sijaan Verohallinto. Huvialusten polttoaineiden käytön valvonta säilyisi Tullilla, poliisilla ja Rajavartiolaitoksella kuten nykyään.

Muutoksen seurauksena valmiste- ja autoverotustehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi Tullista Verohallintoon. Verohallinto toimittaisi toistaiseksi valmiste- ja autoverotuksen pääosin nykyisin menettelyin ja nykyisin tietojärjestelmin. Muutoksenhakua koskevaa menettelyä yhdenmukaistettaisiin kuitenkin tietyin osin muun verolainsäädännön vastaavan sääntelyn kanssa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi tehtäviksi siirrosta johtuvat muutokset henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettuun lakiin, Verohallinnosta annettuun lakiin sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin.

Valmiste- ja autoverotusta koskeviin lakeihin sekä autoverolakiin tehtäisiin lisäksi eräitä lakitekniisiä tarkennuksia.

Esityksessä ehdotetaan, että Verohallinnolle siirtyisivät lain voimaan tullessa myös Tullissa voimassa olevat valmiste- ja autoverotusta koskevat asiat. Tästä poikkeuksen muodostaisivat ennen lain voimaantuloa tehtyihin verotuspäätöksiin liittyvät vahingonkorvausasiat, ennen lain voimaantuloa tuomittujen vahingonkorvausten perintä ja lain voimaan tullessa keskeneräiset rikosasiat vahingonkorvausvaatimuksineen, jotka jäisivät Tullille. Muutoksenhaussa ennen lain voimaan tuloa annettuihin päätöksiin noudatettaisiin aiempia menettelysäännöksiä kuitenkin siten, että toimivaltainen viranomainen olisi Verohallinto.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Esityksen lähtökohtana on ollut valmiste- ja autoverotustehtävien siirtäminen Verohallinnolle sellaisenaan, eli verotus toimitettaisiin nykyisillä tietojärjestelmillä ja pääsääntöisesti voimassa olevien menettelyjen mukaisesti. Tämän johdosta lainsäädäntöön tehtäisiin tässä vaiheessa lähtökohtaisesti vain siirron kannalta välttämättömät muutokset. Valmiste- ja autoverotukseen liittyviä menettelysäännöksiä on tarkoitus arvioida ennen kuin verotus toimitettaisiin ensimmäisen kerran Verohallinnon uudella VALMIS-ohjelmistolla. Tämä tapahtuisi arviolta vuosina 2017–2019.

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2016 vp

Ehdotetuissa valmisteverotuslain 4 §:n 1 momentin ja autoverolain 54 §:n 4 momentin muotoiluissa on otettu huomioon tullilain ja rikostorjunnasta Tullissa annetun lain tullirikoksen määritelmä. Säännöksessä käytetyn sanamuodon johdosta valmiste- ja autoveropetos lukeutuisi edelleen tullirikokseksi, mikä varmistaisi tullin toimivallan kyseisen rikoksen esitutkintaan. Verohallinnon ja Tullin valvontatehtävät on muotoiltu esityksessä toisistaan poikkeavalla tavalla, jotta se noudattaisi näitä viranomaisia koskevassa muussa lainsäädännössä omaksuttua kirjoitustapaa valvontatehtävästä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaisesti Tulli toimisi jatkossakin esitutkintaviranomaisena niissä verorikosasioissa, jotka koskevat autoveroa, yksityisistä huvialuksista suoritettavaa polttoainemaksua tai veroja, joihin sovelletaan valmisteverotuslakia. Tullin olisi esitutkintaviranomaisena aloitettava esitutkinta joko sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai oma-aloitteisesti havaittuaan valvontatehtävissään mahdollisen Verohallinnon kannettavaksi kuuluvia valmiste- ja autoveroja koskevan väärinkäytöksen ja kun on syytä epäillä, että rikos on tehty. Asiassa noudatettaisiin esitutkintalakia.

Tullilla on henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain 13 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan oikeus saada Verohallinnolta tarvittavat tiedot muun muassa verotusta, verovalvontaa, perintää ja tullirikostorjuntaa varten. Säännös ei mahdollista tietojen luovuttamista tullivalvontaa varten. Koska esitys ei muuttaisi tullivalvontaa, ei Tullin tiedonsaantioikeutta ole tältä osin tarvetta muuttaa. Tullilla olisi edelleen oikeus saada tarvittavat tiedot 13 §:n mukaisesti verovalvontaa tai tullirikosten torjuntaa varten.

Valmiste- ja autoverotustehtävien siirtämisessä Tullilta Verohallinnolle on kyse valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestelystä. Siirron henkilöstöpoliittisissa linjauksissa noudatetaan virkamieslain lisäksi valtioneuvoston vuonna 2012 tekemää periaatepäätöstä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. Verotustehtävien siirto tarkoittaa auto- ja valmisteverotusta hoitavan henkilöstön siirtymistä Tullista Verohallintoon. Kyseisten tehtävien hoitamiseksi on Tullissa käytetty arviolta yhteensä 205 henkilötyövuotta, mikä on otettu huomioon sellaisenaan vuoden 2017 talousarvioesityksessä. Muilta osin tullin toimintamenoja käsitellään valtiovarainvaliokunnan mietinnössä talousarvioesityksestä 2017.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 159/2016 vp sisältyvät 1.—19. lakiehdotuksen.

Helsingissä 11.11.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Timo Kalli kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 17/2016 vp

varapuheenjohtaja Ville Vähämäki ps
jäsen Touko Aalto vihr
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Kauko Juhantalo kesk
jäsen Toimi Kankaanniemi ps
jäsen Krista Kiuru sd
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Mika Lintilä kesk
jäsen Mats Nylund r
jäsen Antti Rantakangas kesk (osittain)
jäsen Markku Rossi kesk
jäsen Sami Savio ps
jäsen Kari Uotila vas
jäsen Pia Viitanen sd
varajäsen Lasse Hautala kesk (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ilkka Lahti